HØGSKOLEN
I SØR-TRØNDELAG

Studieplan
for videreutdanning i
Pedagogisk veiledning og konsultasjon

30 studiepoeng (10+10+10)

Modul 1: Innføring i veiledningspedagogikk og konsultasjon - 10 studiepoeng

Modul 2: Veilednings- og konsultasjonsteori, modeller og metoder – 10 studiepoeng

Modul 3: Praktisk-teoretisk prosjekt – 10 studiepoeng

Studieplanen godkjent Høgskolestyret HiST, 22.-23. september 2005

Godkjent i avdelingsstyret ASP 10.mai 2005

INNHOLDSFORTEGNELSE

1.	**INNLEDNING**		**4**
1.1	Generelt		4
1.2	Studiets formål		4
2.	**MÅL FOR STUDIET**		**4**
2.1	Modul 1:	Innføring i veiledningspedagogikk og konsultasjon – 10 studiepoeng	4
2.2	Modul 2:	Veilednings- og konsultasjonsteori, modeller og metoder – 10 studiepoeng	5
2.3	Modul 3:	Praktisk- teoretisk prosjekt – 10 studiepoeng	5
3.	**MÅLGRUPPE OG OPPTAKSKRAV**		**6**
3.1	Målgruppe		6
3.2	Opptakskrav		6
4.	**STUDIEKVALITET**		**6**
4.1	Utdanningsplan		6
4.2	Evaluering av studiet		6
5.	**FAGLIG INNHOLD OG ORGANISERING AV STUDIET**		**7**
5.1	Oversikt over hovedemner, delemner og studiepoengfordeling		7
5.2	Oversikt over faglig innhold i studiet		7
5.2.1	Modul 1. Innføring i veiledningspedagogikk og konsultasjon – 10 studiepoeng		7
5.2.2	Modul 2. Veilednings- og konsultasjonsteori, modeller og metoder – 10 studiepoeng		7
5.2.3	Modul 3: Praktisk-teoretisk prosjekt – 10 studiepoeng		8
5.3	Organisering av studiet		8
6.	**STUDIEFORM OG LÆRINGSAKTIVITET**		**8**
6.1	Forelesninger, gruppearbeid		8
6.2	Ferdighetstrening		8
6.3	Obligatoriske arbeidskrav		9
6.4	Egenstudier		9
6.4	Litteratur		9
6.5	Prosjektarbeid		9
7.	**VURDERINGSORDNINGER**		**9**
7.1	Tilstedeværelse		10
7.2	Eksamen		10
8.	**LITTERATUR/KILDER**		**11**

1. INNLEDNING

1.1. Generelt

Videreutdanning i pedagogisk veiledning og konsultasjon henvender seg til personer som ønsker å utvikle sin kompetanse innenfor veiledningsfeltet, særlig yrkesutøvere som arbeider med veiledning og konsultasjon i tilknytning til studenter og kolleger.

Veiledningspedagogikk og konsultasjon knytter seg både til en virksomhet og et fagområde. Hensikten med studiet er å gi yrkesutøvere muligheter for økt bevisstgjøring og utvikling (i veiledningspraksis) gjennom teoretiske studier, gruppeprosesser og praktiske øvinger.

1.2 Studiets formål

Videreutdanning i pedagogisk veiledning og konsultasjon legger opp til å gi deltakerne mulighet til å utvikle ferdigheter, tilegne seg kunnskaper og bevisstgjøre holdninger som vil komme til nytte i ulike veiledningsoppgaver og konsultasjonsarbeid.. I tillegg legges det vekt på å utvide deltakernes kompetanse for eget veiledningsarbeid, som blant annet innebærer å stimulere utviklingen av analytisk og kritisk holdning til egen pedagogisk virksomhet. Studiet tar sikte på å bevisstgjøre deltakerne om egen funksjon og rolle, både som yrkesutøver, veileder og konsulent.

2. MÅL FOR STUDIET

Studiet er bygd opp av tre moduler som bygger på hverandre.

2.1 Modul 1: Innføring i veiledningspedagogikk og konsultasjon – 10 studiepoeng

Studiet er en innføring i pedagogisk veiledning og konsultasjon i utdanning og yrke. Den er spesielt rettet mot oppgaver i opplæring av helse- og sosialarbeidere.

Studiet skal gi;
- kjennskap til de ulike fagutdanningenes mål og innhold
- innføring i pedagogisk veiledning og veiledningsfunksjoner i en profesjonsutdanning
- innføring i konsultasjon
- praktiske øvelser med vekt på kommunikasjonsteori og samspillprosesser i veiledning og konsultasjon
- kjennskap til lover og etiske retningslinjer knytte til veiledning av studenter i praksis

Deltakerne skal;
- tilegne seg innsikt i fagutdanningen og veiledningens funksjon
- bli kjent med ulike strategier med vekt på reflekterende veiledning

- selv kunne gjennomføre veiledning med studenter (eller kolleger)
- selv kunne gi konsultasjon til egen og andre yrkesgrupper
- utvikle bevissthet omkring viktige kommunikasjonsteorier og samspillprosesser i veiledningen
- bevisstgjøres om etiske retningslinjer i forhold til å ha studenter i yrkespraksis

2.2 Modul 2: Veilednings- og konsultasjonsteori, modeller og metoder – 10 studiepoeng

Studiet er en videreføring av modul 1 og vil gå mer i dybden på de ulike strategiene i veiledning og konsultasjon samt se på grunnlagstenkning i forbindelse med læring, undervisning, veiledning, konsultasjon og vurdering. Det vil bli lagt vekt på anvendelse av kompetanse utviklet gjennom modul 1 og egne erfaringer.

Studiet skal gi;
- innføring i grunnleggende begreper og teorier innen veiledning og konsultasjon
- teoretisk og praktisk innføring i didaktiske modeller og begreper
- dypere forståelse for ulike strategier innen veiledning og konsultasjon og anvendelse av disse
- hjelp til å utvikle ferdigheter innen veiledning og konsultasjon
- innsikt i etiske dilemmaer i veiledning og konsultasjon

Deltakerne skal;
- få kjennskap til grunnleggende pedagogiske begreper og teorier om læring, undervisning og sosialisering
- få kjennskap til ulike vurderingsformer og praktisk tilbakemelding til studenter
- forstå veiledningsprosessen som en pedagogisk og faglig lærings- og utviklingsprosess
- få økt forståelse for hvordan veiledning kan fremme studentens refleksjoner over egen erfaring i en praksisorientert situasjon
- kunne analysere og begrunne egen praksisteori/praksisutøvelse
- bli bevisst egen rolle som veileder og konsulent
- utvikle forståelse for betydningen av samspillet mellom veileder og den som blir veiledet
- utvikle bevisstgjøring om etiske problemstillinger i forhold til veiledning og konsultasjon

2.3 Modul 3: Praktisk-teoretisk prosjekt – 10 studiepoeng

Studiet er en videreføring av modul 1 og 2 med vekt på teoretisk begrunnelse og praktisk anvendelse av ulike veilednings- og konsultasjonsstrategier.

Studiet skal gi;
- veiledning i bruk av veilednings- og konsultasjonsstrategier i ulike sammenhenger
- veiledning i bruk av veiledningssamtalen/den profesjonelle samtalen
- veiledning i konflikthåndtering
- veiledning knyttet til prosjekter
- fokus på empati i veiledning
- veiledning på prosjektrapportskriving

Deltakerne skal;

- utvikle veilednings- og konsultasjonskompetanse
- bli reflekterte praktikere med utvikling av ”faglig skjønn”
- utvikle sin kompetanse i veiledningssamtalen/den profesjonelle samtalen
- kunne håndtere konflikter og krisesituasjoner
- kunne gi en empatisk og kvalitetssikker veiledning og konsultasjon
- utvikle sin evne til muntlig og skriftlig formidling av kunnskap om veiledning og konsultasjon

3. MÅLGRUPPE OG OPPTAKSKRAV

3.1 Målgruppe

Studiet er utviklet som et videreutdanningstilbud for personer med helse – og sosialfaglig utdanning og som er praksisveiledere for høgskolens studenter innenfor utdanningene ved Avdeling for helse- og sosialfag, Avdeling for mat – og medisinsk teknologi og Avdeling for sykepleie.
Studiet er også aktuelt for andre yrkesgrupper med høgskoleutdanning og som har behov for veilednings- og konsultasjonskompetanse i sitt arbeid.

3.2 Opptakskrav

For å kunne delta i studiet kreves:
- Utdanning på høgskolenivå eller tilsvarende
- Minimum 1 års yrkeserfaring

4. STUDIEKVALITET

4.1 Utdanningsplan

Ved starten av studiet gjøres det avtale mellom HiST og studenten om utdanningsplan for å sikre gjensidig og forpliktende samarbeid. Utdanningsplanen inneholder institusjonens ansvar og forpliktelser overfor studenter, og studentens ansvar og forpliktelser overfor institusjonen og medstudenter.

4.2 Evaluering av studiet

Evaluering av studiet er et viktig bidrag for å sikre studiekvalitet og utvikling av studiet. Studentene vil i løpet av studiet bli bedt om å avgi en eller flere skriftlige evalueringer.

5. FAGLIG INNHOLD OG ORGANISERING AV STUDIET

5.1 Oversikt over hovedemner, delemner og studiepoengfordeling

Hovedemner	Delemner	Studie-poeng Sum
Modul 1 Innføring i veilednings – pedagogikk og konsultasjon	1 A. Rammer som styrer den faglige virksomheten ved utdanningene, innføring i pedagogisk veiledning og konsultasjon	
	1 B. Kommunikasjonsteori, samspillprosesser	
	1 C. Parpraksis, gruppepraksis i veiledning	
	1 D. Lover, etiske retningslinjer i veilederrollen	
	1 E. Bibliotektjeneste	**10**
Modul 2 Veilednings og konsultasjonsteori – modeller og metoder	2 A. Kunnskapsformer, læringssyn og sosialisering	
	2 B. Vurderingsformer	
	2 C. Fremming og hemming av læring	
	2 D. Didaktiske begreper og modeller	
	2 E. Veiledningsmodeller, prinsipper og metoder, etiske dilemma knyttet til veiledning og konsultasjon	**10**
Modul 3 Praktisk – teoretisk prosjekt	3 A. Veiledningssamtalen/den profesjonelle samtalen	
	3 B. Konflikthåndtering, håndtering av kriser	
	3 C. Kvalitetssikring i veiledning og konsultasjon	
	3 D. Empatiske betraktninger	
	3 E. Prosjektrapportskriving	**10**
	Sum	**30**

5.2 Oversikt over faglig innhold i studiet

5.2.1 Modul 1: Innføring i veiledningspedagogikk og konsultasjon – 10 studiepoeng

Studiet gir innføring i følgende tema;
- utdanningenes mål, innhold, organisering, arbeidsformer og vurderingsformer
- sentrale begrep innen veilednings- og konsultasjonsteori
- hovedformer og områder for veiledning og konsultasjon
- kommunikasjonsteori og samspillprosesser
- bruk av parpraksis/gruppepraksis i veiledning
- lover og etiske retningslinjer i forhold til veilederrollen
- bibliotektjeneste/litteratursøk

5.2.2 Modul 2: Veilednings- og konsultasjonsteori, modeller og metoder – 10 studiepoeng

Studiet gir innføring i og fordypning i følgende tema;
- kunnskapsformer, læringssyn og sosialisering
- vurderingsformer
- forhold som fremmer og hemmer læring
- didaktiske begreper og modeller

- ulike veilednings- og konsultasjonsmodeller, prinsipper og metoder anvendt i didaktisk sammenheng
- etiske dilemma knyttet til veiledning og konsultasjon

5.2.3 Modul 3: Praktisk-teoretisk prosjekt – 10 studiepoeng

Studiet gir fordypning og veiledning i følgende tema;
- anvendelse av og refleksjon over bruk av veilednings- og konsultasjonsstrategier i ulike kontekster
- veiledningssamtalen/den profesjonelle samtalen
- håndtering av konflikter og krisesituasjoner
- kvalitetssikring i veiledning og konsultasjon
- empatiske betraktninger
- prosjektrapportskriving

5.3 Organisering av studiet

Studiet er organisert som et deltidsstudium, og krever egenaktivitet av studentene mellom samlingene. All timeplanfestet undervisning er obligatorisk.

Studiet er bygd opp av 3 selvstendige moduler på 10 studiepoeng som bygger på hverandre. Det er en forutsetning at tidligere modul (er) eller tilsvarende veilederutdanning er gjennomført og bestått før neste modul påbegynnes.

I hver modul vil det bli holdt studiesamlinger. Mellom samlingene vil det bli oppgaveløsning og selvstudium. Det etableres studiegrupper som arbeider med ulike teoretiske oppgaver og praktiske veiledningsøvelser under samlingene.

6. STUDIEFORM OG LÆRINGSAKTIVITET

Arbeidsmåter i dette studiet vil veksle mellom gruppearbeid og praktiske øvelser, teoriformidling, teoristudier, samtaler og diskusjoner. Det vil bli arbeidet i fagspesifikke grupper eller tverrfaglige grupper avhengig av tematikken. Gjennom å bruke ressursene som ligger i studentenes erfaringer og kunnskap, vil prosesslæring tilstrebes.

6.1 Forelesninger, gruppearbeid

Det vil bli gitt introduksjonsforelesninger. Gjennom gruppearbeid arbeider studentene med stoffet.

6.2 Ferdighetstrening

Gruppene arbeider med gitte oppgaver og øvelser. Dette innebærer at studentene trener på å veilede hverandre. Kommunikasjon både i gruppe og individuelt vil bli vektlagt.

6.3 Obligatoriske arbeidskrav

I hver modul skal studenten gjennomføre obligatoriske arbeidskrav knyttet til det faglige innhold i modulen.

6.4 Egenstudier

Mellom samlingene legges det opp til arbeidsoppgaver innen ulike tema som kan være til hjelp i egenutvikling som veileder og konsulent.

6.5 Litteratur

Den enkelte student har selv ansvar for å innhente teoretiske kunnskaper innen de ulike tema studiet omfatter. Det vil bli gitt en anbefalt litteraturliste som dekker de ulike områdene og studentene velger i hver modul 600 sider fra litteraturliten eller annen relevant litteratur i samråd med fagansvarlig lærer.

6.6 Prosjektarbeid

Gjennom prosjektarbeid får studentene prøvd ut sine kunnskaper, samtidig som de lærer nytt fagstoff, nye ferdigheter og over tid utvikler holdninger som er nyttige og gode. Det vil si å kombinere kunnskapslæring med sosial læring som virker personlighetsutviklende. Det overordnede prinsippet er at studentene skal forstå og anvende fagstoffet de arbeider med.

7. VURDERINGSORDNINGER

Vurderings- og eksamensordningen skal sikre at den enkelte student har:

- faglig innsikt
- praktiske ferdigheter
- etiske holdninger i ulike veilednings- og konsultasjonssituasjoner slik at faglig forsvarlig yrkesutøvelse ivaretas i ulike kontekster.

Gjennom egenveiledning, individuelt og i grupper skal studentene ha mulighet for utvikling av handlingskompetanse.

Avsluttende vurdering i hver modul bygger på deltakelse i undervisningen og gjennomførte oppgaver individuelt og i grupper.

Vurderingsordninger er utarbeidet med utgangspunkt i:

- Gjeldende Lov om universiteter og høgskoler
- Gjeldende forskrift om eksamen ved Høgskolen i Sør-Trøndelag.
- Reglement og utfyllende bestemmelser for studiene ved Avdeling for helse- og sosialfag (AHS) og Avdeling for sykepleie(ASP).

7.1 Tilstedeværelse

Det vises til ”Reglement og utfyllende bestemmelser for studiene ved Avdeling for helse- og sosialfag og Avdeling for sykepleie”.

7.2 Eksamen

I følge Forskrift om eksamen ved Høgskolen i Sør-Trøndelag kan eksamen i et emne normalt være en eller flere av følgende eksamenstyper; ”skriftlig eksamen, muntlig eksamen, prosessvurdering underveis i emnet, presentasjon av praktisk oppgave, demonstrasjon av individuell ferdighet, bedømmelse av studentarbeider samlet i mapper, prosjektrapport, presentasjon av prosjekt, rapport over laboratorie- eller praksisstudier”.

Ved eksamen benyttes bokstavkarakterer fra A - F, der A er best og E dårligste ståkarakter, mens F gis ved ikke bestått. Vurderingene kan også graderes med karakterene Bestått og Ikke bestått. (jfr. eksamensforskriften § 10). For karakterskala med beskrivelse – se HS-sak 062-2002, vedtatt i høgskolestyremøte den 19.11.2002 (http://www.hist.no/omhist/org/styret/2002/saksdok/0622002.pdf)

Studiet har følgende eksamener:

Modul 1: **Innføring i veilednings- og konsultasjonsteori – 10 studiepoeng**
Skriftlig individuell eksamen
Forutsetninger for å framstille seg til eksamen: Krav til studiedeltakelse er oppfylt og obligatoriske arbeidskrav er innlevert.
Innhold: Knyttet til kunnskap fra modul 1.
Tidspunkt: Etter siste samling modul 1.

Vurderingsuttrykk: Bokstavkarakterer

Modul 2: **Veilednings – og konsultasjonsteori, modeller og metoder – 10 studiepoeng**
Skriftlig individuell eksamen
Forutsetninger for å framstille seg til eksamen: Krav til studiedeltakelse er oppfylt og obligatoriske arbeidskrav er innlevert.
Innhold: Knyttet til kunnskap fra modul 2.
Tidspunkt: Etter siste samling modul 2.

Vurderingsuttrykk: Bokstavkarakter

Modul 3: **Praktisk-teoretisk prosjekt – 10 studiepoeng**
Hjemmeeksamen over 2 dager
Forutsetninger for å framstille seg til eksamen: Krav til studiedeltakelse er oppfylt og obligatoriske arbeidskrav er innlevert.
Innhold: Knyttet til kunnskap modul 3. Prosjektrapport skrevet på grunnlag av en godkjent problemstilling
Tidspunkt: Etter siste samling modul 3.

Vurderingsuttrykk: Bokstavkarakter.

8. LITTERATUR/KILDER

Litteratur/kilder tilsvarer ca 1800 sider for alle tre modulene.

Vedlegg

LITTERATUR/KILDER

Modul 1: Innføring i veiledningspedagogikk og konsultasjon.
Nedenstående oversikt over litteratur er et forslag til litteratur, den enkelte student oppfordres til selv å fordype seg etter ønske. Studenten velger 600 sider fra litteraturen/annen relevant litteratur i samråd med fagansvarlig lærer. Hvilken litteratur studenten velger synliggjøres i et studiekrav i modulen.

Rammeplaner, fagplaner/studieplaner for aktuelle helse- og sosialfagutdanninger deles ut til studentene. Aktuelle lover finnes på http://www.lovdata.no

VEILEDNING OG KONSULTASJON

Bang, Susanne og Kean Heap (1999). *Skjulte ressurser. Om veiledning i grupper.* Universitetsforlaget, Oslo.

Bjørk, Ida Torunn og Mari Schancke Bjerknes (2003). *Å lære i praksis – en veiviser for studenten.* Universitetsforlaget, Oslo.

Gjems, Liv (1995). *Veiledning i profesjonsgrupper.* Universitetsforlaget, Oslo. (Fra 6.opplag 2003 utgitt på Gyldendal akademisk)

Heggen, Kristin (1995). *Sykehuset som "klasserom" – praksisopplæring i profesjonsutdanninger*. Universitetsforlaget, Oslo.

Johannessen, Eva, Erling Kokkersvold og Liv Vedeler (2001). *Rådgivning. Tradisjoner, teoretiske perspektiver og praksis*. Gyldendal Akademisk, Oslo.

Kvangarsnes, Marit (1997). *Læreplananalytisk kompetanse – viktig premiss for å sette i verk læreplaner i helse- og sosialfagutdanninger.* Sykepleien nr.10, 1997. (Artikkelen kopieres)

Lauvås, Per og Gunnar Handal (1999) *På egne vilkår*. Cappelen Akademiske Forlag, Oslo.

Lauvås, Per og Gunnar Handal (2000). *Veiledning og praktisk yrkesteori*. Cappelen, Oslo.

Mathisen, Petter og Rune Høigaard (2004). *Veiledningsmetodikk – en håndbok i praktisk veiledningsarbeid.* Høyskoleforlaget, Kristiansand.

Pettersen, Roar C. og Jon A. Løkke (2004). *Veiledning i praksis – grunnleggende ferdigheter*. Universitetsforlaget, Oslo.

Skagen, Kaare (2000). *Kunnskap og handling i pedagogisk veiledning*. Fagbokforlaget, Bergen.

Skagen, Kaare (2004). *I veiledningens landskap – innføring i veiledning og rådgivning*. Høyskoleforlaget, Kristiansand.

Skau, Greta Marie (2005). *Gode fagfolk vokser - personlig kompetanse i arbeid med mennesker*. Cappelen, Oslo.

Sundli, Liv (2002). Veiledning i virkeligheten. Praksisveiledning med lærerstudenter. Gyldendal Akademisk, Oslo.

Teslo, Anne-Lise (2000). *Mangfold i faglig veiledning – for helse- og sosialarbeidere*. Universitetsforlaget, Oslo.

Tveiten, Sidsel (2002). *Veiledning – mer enn ord.* Fagbokforlaget, Bergen.

Wisløff, Else Marie S. (1998). *Det handler om å lære. Om ansvar, kreativitet, frigjøring og reflekterende fortellinger*. Tano Aschehough, Oslo.

VIDEO om veiledning

Skagen, Kaare (1997). *Innføring i veiledning* (videogram). UNICOM, Tromsø.
Skagen, Kaare (1997). *Innføring i veiledning* (veiledningshefte til videoen). UNICOM, Tromsø.

KOMMUNIKASJON /SAMSPILLPROSESSER

Eide, Tom og Hilde Eide (2004). *Kommunikasjon i praksis. Relasjoner, samspill og etikk i sosialfaglig arbeid.* Gyldendal akademisk, 2004.

Heap, Ken (1998). *Gruppemetode for sosial- og helsearbeidere*. Universitetsforlaget, Oslo. (4. utgave)

Lauvås, Kirsti og Per Lauvås (2004). *Tverrfaglig samarbeid.* Universitetsforlaget, Oslo. (2.utgave)

Lindbæk, Bente (red.) (2004). *Kommunikasjonsverksted i sosialt arbeid.* Høgskoleforlaget, Kristiansand.

Røkenes, Odd Harald og Per-Halvar Hanssen (2002). *Bære eller briste – kommunikasjon og relasjon i arbeid med mennesker*. Fagbokforlaget, Bergen.

Thornquist, Eline (1998). *Klinikk – kommunikasjon – informasjon*. Ad notam Gyldendal, Oslo.

ETIKK

Yrkesetiske retningslinjer for aktuelle helse- og sosialfagutdanninger deles ut til studentene.

Botnen Eide, Solveig (et al.) (2003). *Fordi vi er mennesker – en bok om samarbeidets etikk.* Fagbokforlaget, Bergen.

Foss, Øyvind (2005). *Omsorgsetikk. Søkelys på omsorgens motivasjon*. Cappelen Akademisk, Oslo.

Lingås, Lars Gunnar (2000). *Etikk og verdivalg i helse- og sosialfag*. Gyldendal akademisk, Oslo. (3.utgave).

Lingås, Lars Gunnar (2000). *Over andres dørstokk – yrkesetikk i arbeid hjemme hos klienter og pasienter*. Kommuneforlaget, Oslo. (2.utgave).

Lingås, Lars Gunnar (2001). Til beste for barnet? Yrkesetikk for helse- og sosialarbeidere som arbeider med barn og unge. Kommuneforlaget, Oslo. (2.utgave).

Skau, Greta Marie (2003). *Mellom makt og hjelp. Om flertydige forhold mellom klient og hjelper*. Universitetsforlaget, Oslo.

Solheim, Marit og Kjell Arne Aarheim (2004). *Kan eg komme inn? Verdiar og val i heimesjukepleie*. Gyldendal Akademisk, Oslo.

ANNEN LITTERATUR OG ARTIKLER

Studentene vil i løpet av studiet få opplæring i litteratur- og artikkelsøk

Modul 2: Veilednings- og konslutasjonsteori, modeller og metoder
Nedenstående oversikt over litteratur er et forslag til litteratur, den enkelte student oppfordres til selv å fordype seg etter ønske. Studenten velger 600 sider fra litteraturen/annen relevant litteratur i samråd med fagansvarlig lærer. Hvilken litteratur studenten velger synliggjøres i et studiekrav i modulen.

KUNNSKAP, LÆRING, DIDAKTIKK

Berntsen, Ina (red.) (1997). *En albatross i stuen. Kunst i helse- og sosialfagutdanningene.* Tano Aschehoug, Oslo.

Bjørke, Gerd (2000). *Problembasert læring. Ei innføring for profesjonsutdanningane*. Universitetsforlaget, Oslo.

Bø, Aud Kirsti og Wigdis Helen Sæther (2004). *Kunsten som beveger. Estetisk dannelse i helse- og sosialfagene*. Fagbokforlaget, Bergen.

Dalland, Olav (1999). *Pedagogiske utfordringer for helse- og sosialarbeidere*. Universitetsforlaget, Oslo.

Dysthe, Olga (red.) (1996). *Ulike perspektiver på læring og læringsforskning.* Cappelens akademiske forlag, Oslo.

Ekeland, Tor-Johan [et al.] (2004). *Psykologi for sosial- og helsefag.* Cappelens akademiske forlag.

Grendstad, Nils Magnar (1986). *Å lære er å oppdage – prinsipper og praktiske arbeidsmåter i konfluent pedagogikk.* Didakta, Oslo.

Hiim, Hilde og Else Hippe (1998). *Læring gjennom opplevelse, forståelse og handling. En studiebok i didaktikk.* Universitetsforlaget, Oslo.

Hiim, Hilde og Else Hippe (2001). *Å utdanne profesjonelle yrkesutøvere.* Gyldendal Akademiske, Oslo.

Imsen, Gunn (2005). *Elevenes verden. Innføring i pedagogisk psykologi*. Universitetsforlaget, Oslo.

Nielsen, Klaus og Steinar Kvale (red) (1999). *Mesterlære – læring som sosial praksis*. Ad notam Gyldendal, Oslo.

Ohnstad, Anbjørg (1998). *Den gode samtalen*. Samlaget, Oslo.

Pettersen, Roar (2005). *PBL for studenten. En introduksjon til PBL for studenter og lærere*. Universitetsforlaget, Oslo.

Sandell, Ove (2002). *Den varme kunnskapen.* Høyskoleforlaget, Kristiansand.

Ulleberg, Inger (2004). *Kommunikasjon og veiledning.* Universitetsforlaget, Oslo.

VEILEDNING OG KONSULTASJON
Se modul 1

Bjørndal, Cato R.P. (2002). *Det vurderende øyet. Observasjon, vurdering og utvikling i undervisning og veiledning.* Gyldendal akademisk, Oslo.

Bråten, Stein (2004). *Kommunikasjon og samspill – fra fødsel til alderdom*. Universitetsforlaget, Oslo.

Inglar, Tron (1997). *Lærer og veileder. Om pedagogiske retninger, veiledningsstrategier og veiledningsteknikker.* Universitetsforlaget, Oslo.

Sundli, Liv (2002). *Veiledning i virkeligheten. Praksisveiledning med lærerstudenter.* Gyldendal Norske Forlag, Oslo.

Aalberg, Thore K. (2002). *Individuell veiledning.* Fagbokforlaget, Bergen.

ETIKK
Se modul 1

Eriksen, Trond Berg (2000). *Helse i hver dråpe. Innspill om etikk, kunnskap og omsorg*. Universitetsforlaget, Oslo. (2.utgave).

Ruyter, Knut W., Reidun Førde og Jan Helge Solbakk (2000). *Medisinsk etikk – en problembasert tilnærming*. Gyldendal Akademisk, Oslo.

Sætersdal, Barbro og Kristin Heggen (red.) (2002). *I den beste hensikt? ”Ondskap” i behandlingssamfunnet*. Akribe, Oslo.

Vetlesen, Arne Johan og Per Nortvedt (1996). *Følelser og Moral*. Ad notam Gyldendal, Oslo.

Aadland, Einar (1998). *Etikk for helse- og sosialarbeidarar.* Samlaget, Oslo. (3.utgave).

ANNEN LITTERATUR OG ARTIKLER

Studentene vil i løpet av studiet få opplæring i litteratur- og artikkelsøk

Modul 3: Praktisk-teoretisk prosjekt
Nedenstående oversikt over litteratur er et forslag til litteratur, den enkelte student oppfordres til selv å fordype seg etter ønske. Studenten velger 300 sider fra litteraturen/annen relevant litteratur i samråd med fagansvarlig lærer. Hvilken litteratur studenten velger synliggjøres i et studiekrav i modulen. I forbindelse med arbeidet med prosjektrapporten velger studenten spesifikk litteratur (300 sider) som belyser problemstillingen i samråd med veileder. Det forventes at studenten i sin prosjektrapport også anvender nyere forskningsbasert litteratur.

VEILEDNING OG KONSULTASJON
Se modul 1 og 2.
Nordland, Eva (1997). *Gruppen som redskap for læring.* Ad notam Gyldendal, Oslo.

Schön, Donald A. (2004). *Den reflekterende praktiker. Hvordan profesjonelle tænker når de arbejder*. Klim, Århus.

KONFLIKTHÅNDTERING
Ekeland, Tor-Johan (2004). *Konflikt og konfliktforståelse.* Gyldendal Akademisk, Oslo.

Larsen, Rolf-Petter (1999). *Konflikter og uenighet på arbeidsplassen.* Cappelen akademisk forlag, Oslo.

ETIKK
Se modul 1 og 2
Lundstøl, John (red.) (2002). *I dannelsens tegn. Profesjonell selvforståelse i arbeid med mennesker*. Gyldendal Akademisk, Oslo.

Nafstad, Hilde Eileen (red.) (2004). *Det omsorgsfulle mennesket*. Gyldendal Akademisk, Oslo.

Ruyter, Knut og Arne Johan Vetlesen (red.) (2001). *Omsorgens tvetydighet. Egenart, historie og praksis*. Gyldendal Akademisk, Oslo.

Wulff, Henri (1995). *Den samaritanske pligt. Det etiske grundlag for det danske sundhedsvæsen*. Munksgaard, København.

FORSKNINGSMETODIKK
Dalland, Olav (2000). *Metode og oppgaveskriving for studenter*. Gyldendal akademisk, Oslo.

Fjelland, Ragnar og Eva Gjengedal (1995). *Vitenskap på egne premisser. Vitenskapsteori og etikk for helsearbeidere.* Ad notam Gyldendal, Oslo.

Malterud, Kirsti (2003). *Kvalitative metoder i medisinsk forskning – en innføring.* Universitetsforlaget, Oslo.

ANNEN LITTERATUR OG ARTIKLER